



Harstad kommune  
Attraktivt hele livet

**HARSTAD KOMMUNE**  
Areal- og byggesakstjenesten

**NOTAT**  
17.03.2022

**VÅR REF:**  
KARPE1/2022/481/V12

## **STRATEGIER FOR NÆRINGS - OG MILJØTILTAK I SKOGBRUKET (NMSK) I HARSTAD KOMMUNE PERIODEN 2023- 2026 (4 ÅR)**

Tiltaksstrategi for statlige tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) 2023-2026.



Fastsatt av Harstad kommunestyre den xx.xx.2022 med hjemmel i forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket.

Dette er et forslag til revidering av gjeldende strategi for landbrukets miljø- og næringsarbeid i Harstad kommune. Nåværende strategi for skog og SMIL- midler gjelder for perioden 2019 – 2022.

Ny strategi skal splittes i 2 ulike strategier, en egen strategi for skogmidler og en strategi for spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL).

Den endelige strategien skal utarbeides i samarbeid med faglaget innen skogbruk. Faglagene uttalte til Harstad kommune at forrige strategi var et langt og tungt dokument, og derfor er denne strategien mer konsentrert og med mer konkret innhold.

Strategien skal omfatte tiltak innenfor skogkultur som planting, ungsogpleie, treslagsskifte og tynning.

Det er utarbeidet en overordnede retningslinjer for prioritering av søknader om tilskott til bygging av skogsveger og drift med taubane, hest og annet i Harstad kommune, for perioden 2020 – 2024.

Strategien skal gjelde for midler knyttet til:

- Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket.

## 1 Bakgrunn:

Det produktive skogarealet i Harstad kommune utgjør 150 532 dekar, med en årlig tilvekst på ca. 15 000 m<sup>3</sup>. Stående volum på lauv og barskog er på ca. 500 000 m<sup>3</sup> og representerer en bruttoverdi på 125 millioner kroner. Kubikk prisen er anslått satt til 250 kroner.

### Skogressursen i Harstad kommune:

Bonitet*	Barskog- Gran/furu	Blandings-skog	Lauvskog	Skog på myr	Totalt i dekar
<b>Høy</b>	1 502	37	7 883	0	9 422
<b>Middels</b>	15 990	178	59 629	6	75 804
<b>Lav</b>	5 589	146	59 561	11	65 306
<b>Impediment*</b>	1 205	979	51 203	3 761	57 149
<b>Uklassifisert</b>	0	0	0	0	447
<b>Totalt</b>	<b>24 286</b>	<b>1 341</b>	<b>178 276</b>	<b>3 778</b>	<b>208 128</b>

Kilde: NIBIO års versjon 2020 og AR50 års versjon 2016

\* Bonitet er skogsmarkas evne til å produsere skogsvirke. Impediment er uproduktiv skog.

Antall skogeiendommer i Harstad kommune over 45 dekar produktiv skog\*:

Skogeiendommer	Over 1000 da	Totalt areal av produktiv skog, da
513	13	117 680

Kilde: Hentet fra Økonomisystem i skogbruket (ØKS) av Landbruksdirektoratet.

\* Både lauv og barskog.

Produktiv skog: Skog som produserer mer enn 0,1 m<sup>3</sup> pr. dekar og år.

Kulturskog(gran)	26 000 dekar	stående volum 110 000 m <sup>3</sup> .
Naturskog (lauv)	139 000 dekar	stående volum 390 000 m <sup>3</sup> .
<b>Totalt</b>	<b>165 000 dekar *</b>	<b>stående volum 500 000 m<sup>3</sup>.</b>

\* Mange små skogeiendommer

### Historikk for skogbruket nasjonalt og lokalt:

Nasjonalt begynte en storstilt eksport av tømmer fra Norge på 1500- tallet, og i løpet av 1800-tallet fikk vi en oppblomstring av industri knyttet til treforedling. Dette førte til at skogressursen ble sterkt uthogd og økende behov for nyplanting. Tyskernes nedbrenning av Finnmark og deler av Nord Troms under 2. verdenskrig (brent jords taktikk) gjorde tilgangen på konstruksjonsvirke til husbygging krevende.

Som en nasjonal satsing for å bygge opp skogressursen fra 1900 – tallet og utover, bevilget Staten 75 % tilskudd til granplanting. Det ble ansatt mange skogreisingsledere rundt om i landet og deres mandat var å «kle» liene med barskog.

Fra ca. 1940- tallet ble det i Harstad kommune tilplantet 26 000 dekar med hovedsakelig Norsk gran. Planteantallet pr. dekar var mye høyere enn nå. Det ble plantet med ca. 350 tre/dekar, mot dagens tre antall på 250 stk. Totalt ble det plantet 9,1 millioner granplanter i Harstad kommune.

Samfunnsmessig og økonomisk er gran på gode boniteter det beste alternative treslaget å plante i Harstad. På lave boniteter bør det satses på furu eller lauvskog. Granskogen som utgjør 18 % av den produktive skogen produserer over halvparten av årlig tilvekst i kommunen (55 %). Norsk gran på middels bonitet kan ved hogstmoden alder ha en stående kubikkmasse på ca. 30-50 m<sup>3</sup>/dekar avhengig av voksested og skogskjøtsel. Lauvskog kan i beste fall ha 5-8 m<sup>3</sup>/dekar og er som regel vanskelig å sage konstruksjons virke av.

## 2. Skogbruk:

Utnyttelsen av skogressursene i Harstad kommune kan økes. Kommunen kom tidlig i gang med organisert skogsatsing og har store verdier å ivareta både når det gjelder naturlig og tilplantet skog.

De senere årene har noen umoden granbestand blitt fliset til energivirke i Harstad kommune. Dette ble levert til Statskraft Varme på Hjellholmen.

Skoglovens § 6 er klar på foryngelsesplikten og unntak gjelder kun for arealer som er stadfesta regulert til annet enn landbruk, eller arealer som blir omdisponert til landbruksformål. Det å ikke re-plante granskog etter avvirkning vil ha negativ langtidsvirkning på skognæringen, oppbyggingen av skogressursen og tilgang på virke til skogentreprenører og industri.

Den globale klimautfordringen som verden står overfor, har ført til et økt søkelys på tiltak og virkemidler som kan redusere de globale klimagassutslippene og drive den nødvendige omstillingen til lavutslippssamfunnet. Skog og arealbruk er en viktig ressurs i klimasammenheng og har i denne konteksten fått et stadig økt fokus det siste tiåret. For hver kubikkmeter tømmer som produseres bindes det ca. 2 tonn CO<sub>2</sub> i stamme, greiner og røtter. For å vise hvor effektivt CO<sub>2</sub> bindingen egentlig er, kan en sammenligne med at årlig CO<sub>2</sub> binding i et granfelt på 2 dekar tilsvarer den CO<sub>2</sub> som en vanlig personbil slipper ut i løpet av årlig kjørelengde på 15.000 km.

Harstad kommune har vedtatt foryngelsesplikt av ny gran på 567 dekar avvirket granareal. Det er pålagt å replante ca. 122 000 planter av Norsk gran. Dette har ført til at flising av granfelt, i sin beste vekst og karbon binding, har opphørt fullstendig i Harstad kommune. I 2021 ble det plantet ca. 8000 granplanter i kommunen og dette vil øke i årene framover.

Harstad kommune har fått tildelt ei ramme på 120 000 kroner i 2022 til skogkultur.

All skog i Troms er avsatt til vernskog. Vernskog er skog som tjener som vern for annen skog eller gir vern mot naturskader. Det samme gjelder områder opp mot fjellet eller ut mot havet der skogen er sårbar og kan bli ødelagt ved feil skogbehandling.

All hogst i vernskogen skal meldes skriftlig på eget skjema til kommunen. Det er skogeier som er ansvarlig for at melding om hogst i vernskog blir sendt til kommunen. Ved kommunal behandling av hogstmelding, vil hensyn til naturmangfold, kulturmiljø og kulturminner og friluftsliv bli sjekket og vurdert.

**Dekningsbidrag** er inntekter minus variable kostnader. Hogst kostnader som felling, kvisting og framkjøring varierer med hogstvolum, terrengets hellingsgrad og kjørelengden på virket fram til skogsvei/lunneplass.

PEFC-Norsk skogstandard, kravpunkt 14:

Bonitet H40	Nedre aldersgrense for hogst(totalalder)
26	40 år
23	45 år

20	50 år
17	60 år
14	70 år
11	80 år
8	85 år
6	95 år

Størst andel av granskogen G17 og G14.

Kommunestyret vedtok følgende i møte den 29. april 2021:

«Kommunestyret ber kommunedirektøren utarbeide en overordnet strategi for forvaltning og skogskjøtsel av barskog i Harstad kommune. Gjennom en overordnet strategi skal man legge føringer for sikre at barskogen når hogstmoden alder, slik at man utnytter skogens produksjons-potensial og følgelig gunstig CO2-binding. For at man skal kunne sikre en fremtidig og helhetlig forvaltning ber kommunestyret at det utarbeides temakart som forankres i arealplanen hvor man kartfeste områder hvor barskogsbruket skal prioriteres og stimuleres. Disse områdene skal være i områder hvor man kan drive et økonomisk og rasjonelt skogbruk, hvor følgende kriterier skal vektlegges; - Topografi (dvs. helling under 35 grader og under 250 m.o.h) - Tilrettelagt infrastruktur eller mulighet for dette (i henhold til hovedplan for skogsbilveier) - Hensyn til friluftsliv - Hensyn til naturmangfold - Hensyn til kulturmiljø og kulturminner.»

Skogbruk er ei næring og økonomi betyr mye for skogeier, spesielt i etablerte skogområder der skogen står for mye av inntektsnivået på gårdsbruket. Målsetting for framtidig og nåværende skogbruk i Harstad kommune bør være å få store sammenhengende barskogareal i LNFR-områder med gode skogsveier, snuplasser for vogntog og egne lunneplasser for tømmervirke.

Terrengtransport av virke med lassbærer er dobbelt så dyrt som virkes transport på skogsveier. Kostnaden for lassbærer er 100 kr/m<sup>3</sup>/km og utgjør ca. 70 % av hogst kostnaden.

Med sammenhengende barskogareal vil skurvirket (plank og bord) bli av høyere kvalitet, enn fragmenterte og langstrakte barskogteiger. Alle kanttrær i en granbestand får mye og store kvister, og kalles for vargrær.

Det er laget temakart for viktige skogområder i Harstad kommune 1901. Dette ble vedtatt av kommunestyret den 29. april 2010. Temakartet er korrigert og ligger som vedlegg. Harstad kommune har ingen hjemmel i Skogloven eller underliggende forskrifter, til å nekte en skogeier å plante på avvirket granområde. Selv om avvirket granområde ligger brattlendt og høyt til fjells.

Harstad kommune vurderer bruk av NMSK-midlene som en mulighet til å nå målet om framtidig skogforvaltning i Harstad kommune. Skogeiere vil få informasjon om at ved å replante brattlendt og høyt til fjells, vil dette utløse kun 25 % tilskudd kontra 70 % tilskudd på annet bedre egnet skogareal. Kostnadene med å plante kan beløpe seg på 1500 kr/dekar og tilskuddsandelen er viktig for skogeier.

Et nullområde er en hogst der hogstkostnadene er like store som hogstinntektene.

Det er helt umulig å spå framtidig priser og etterspørsel på skogsvirke om 30-50 år fram i tid. Sommeren 2021 økte prisen på konstruksjonsvirke med ca. 30 % p. g. a store skogbranner i Amerika, og i Sentral-Europa ble mye granskog angrepet av sykdom. Alt salg av skogsvirke påvirkes av det internasjonale marked, også skognæringa i Norge.

Ved å legge inn krav om dekningsbidrag på hogsten vil områder som ikke gir 40-50% til skogeier, få redusert tilskudd til replanting. Det kan virke byråkratisk og krevende å bruke dekningsbidrag, som utgangspunkt for utbetaling av plantetilskudd. Ved å fjerne

planteområder der skogeier ikke har økonomisk gevinst av hogsten, vil på sikt føre til at økonomiske ressurser og tid settes inn der avkastninga er høyest mulig.

Med denne metodikken vil svingninger i tømmermarkedet fanges opp. Skulle sams virkes pris øke til det dobbelte av i dag (1000 kr/m<sup>3</sup>) vil det bli lønnsomt å hogge på områder som i dag er ulønnsomme. Dette er årsaken til at administrasjonen ikke anbefaler å kart feste områder hvor det skal være barskog, med så mange ukjente variabler.

### 3. Forslag til prioriterte tiltak for NMSK i perioden 2023 – 2026:

1. Tilskudd til foryngelse av hogd/nyplanting av barskog er 70 % av godkjente kostnader, forutsatt at den er hogstmoden jfr. PEFC-Norsk skogstandard, kravpunkt 14.
  - 1.1. Hogst av yngre skog kan imidlertid skje dersom hogsten skjer som følge av en lovlig omdisponering av arealet til annet formål, bestandstettheten er utilfredsstillende, eksisterende treslag ikke utnytter arealenes produksjonsevne på en tilfredsstillende måte eller hvis verditilveksten er liten eller negativ som følge av svekket sunnhet eller andre årsaker. Dette skal meldes og godkjennes av kommunen, før hogsten utføres.
  - 1.2. Virket skal være innmeldt i virkesdatabasen.
2. Tilskudd til foryngelse av hogd barskog er 25 % av kostnadene, ved avvirking av granbestand som ikke er hogstmoden jfr. PEFC-Norsk skogstandard, kravpunkt 14.
  - 2.1. Virket skal være innmeldt i virkesdatabasen.
3. Tilskudd til foryngelse av hogd barskog er 25 % av kostnadene, ved avvirking av granbestand som ikke gir skogeier et dekningsbidrag på min. 40 % av hogstinntekten.
  - 3.1. Skogeier må dokumentere dekningsbidraget av sluttavvirkingen for å få tilskudd.
  - 3.2. Virket skal være innmeldt i virkesdatabasen.
4. Skogkultur jfr. tynning som går med overskudd. Harstad kommune ønsker å gi tilskudd til tynning i barskog jfr. § 8, 1. ledd, til bioenergiformål. Dette for å heve kvaliteten på framtidsvirke, men også for å unngå at hele granbestand blir levert som energivirke.
 

Det gis ikke tilskudd til uttak av virke til vedproduksjon. Det skal foreligge leveransekontrakt/faktura av utbetaling, før tilskuddet utbetales.

  - 4.1. Forutsetter et uttak på minst 2 m<sup>3</sup> pr da og at virket er innmeldt i virkesdatabasen.
  - 4.2. Tynninga skal utføres som kvalitetstynning, der den beste framtidsskogen står igjen.
5. Skogkultur jfr. treslagsskifte fra lauvskog til barskog gis tilskudd, for å få en kontinuitet i virkes leveransen på sikt.
  - 5.1. Det gis ikke tilskudd ved omdisponering til innmark.
  - 5.2. Tilskuddet utbetales når bartrærne er plantet.
  - 5.3. Virket fra lauvskogen skal være innmeldt i virkesdatabasen.
6. Prosjekter for å øke aktivitet i skogen. Det være seg skogkursing innen tynning, avstandsregulering og uttak av skjerm i plantefelt o.l.

### 4. Fellesregler for NMSK- tilskudd:

1. Prosjekter med størst næringspotensial prioriteres høyest.

2. Enkelttiltak prioriteres.
3. Gran plantes på middels- og høy bonitet.
4. Furu plantes på lav bonitet.
5. Barskog skal ikke plantes på impediment.
6. Søkere som har innvilga tilskudd på skogkultur som ikke er utbetalt, skal ikke få tilsagn om nye tilskudd før dette/disse er gjennomført og utbetalt
7. Søknadsfrist for skogeier: 1.mai, skogeier kan søke året etter skog tiltaket.
8. Søknadsfrist for kommunen: etter 15. august.

## 9. Tilskuddssatser skogkultur:

Tiltak	Kode i ØKS/ Web-Skas	Tilskott inntil x % av godkjente kostander*		Arealtilskott inntil x kr <u>pr da</u>	
		Privat og kommunal eiendom	Statlig eiendom	Privat og kommunal eiendom	Statlig eiendom
Flate rydding <b>a)</b>	100	70	60		
Felling nyttbart lauv	104			300	300
Plantekjøp, hogstmodent	110	70	60		
Planting, hogstmodent <b>b)</b>	120	70	60		
Plantekjøp, ikke modent	120	25	15		
Planting, ikke modent <b>b)</b>	120	25	15		
Supleringsplanting	130	70	60		
Ungskogpleie og avstandsregulering <b>c)</b>	131	70	60		
Underskott tynning	140			300	
Tynning i barskog til bioenergi, overskudd.				300	
Treslagsskift fra lauv til barskog				400	400
Planting på skogsareal som <b>ikke</b> gir et dekningsbidrag på min. 40 % av hogst inntekt		25	15		

\* Godkjente kostnader er **uten moms**. Gårdbrukere får momsen igjen og skogeiere som ikke er momspliktige kan dekke denne av innestående skogfondsmidler.

**a)** Maks kostnad pr. dekar = 500,- kroner.

**b)** Sum kostnad for plantekjøp og planting maks 8,-/plante totalt.

**c)** Maks kostnad pr. dekar = 1000,- kroner (ungskogpleie og avstandsregulering)

Per Eldar Karlsen  
landbruksveileder